

TABELA CXLI

Odległość gniazd bociana białego od zamieszkałych zabudowań w byłym powiecie Tomaszów Lubelski w roku 1974

Distance of White Stork nests to the nearest occupied house in the district Tomaszów Lubelski in 1974

Odległość Distance	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
W obrębie zabudowań i do 100 m od nich On the buildings and up to 100 m	267	99,3
Od 100 do 500 m 100 to 500 m	1	0,4
Powyżej 500 m Over 500 m	1	0,4
Razem Total	269	100,0

ptaka w większej odległości od zabudowań w Podrusowie-Hucisku — 2000 m. Największa kolonia bocianów, jaką spotkano w powiecie tomaszowskim, znajdowała się we wsi Wasylów (gmina Ulchówek). Liczyła ona 11 gniazd.

Z danych uzyskanych od miejscowej ludności wynika, że liczba gniazd znacznie się zmniejszyła w porównaniu z latami ubiegłymi. Prawdopodobnie związane to było ze zmianą pokrycia budynków z miękkiego na twarde oraz ze znacznym osuszeniem i zagospodarowaniem łąk i pastwisk, co łączy się z kolei z bazą pokarmową. Również brak zainteresowania i opieki ludności nad gniazdami bociana może być przyczyną spadku liczebności tego gatunku na badanym terenie.

47

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w powiecie legnickim w 1974 roku

Ludwik Tomiałojć

Powiat legnicki, o powierzchni 621 km², a wraz z miastem Legnicą — 651 km², leżał na zachodnim skraju Równiny Wrocławskiej, pokrytej żyznymi polami o typie upraw pszenno-buraczanych. Lasy stanowią tu zaledwie około 10% ogółu powierzchni. Gęstość zaludnienia wynosi zaledwie 60 osób/km² (nie wliczając Legnicy). Wsie o typie osad skupionych, zwykle podwójnych ulicówek, budynki niemal wszystkie z dachem twardym.

Użytkowanie gruntów na obszarze powiatu, łącznie z miastem Legnicą, przedstawia się następująco: grunty orne i sady zajmują 64%, łąki i pastwiska 13,8%, lasy 10,3%, tereny zabudowane i inne 11,8% (Rocznik Statystyczny Województwa Wrocławskiego 1971). Ponadto 6 km² zajmują wody, głównie w postaci jezior (Pojezierze Legnickie) i sztucznie założonych stawów rybnych w pobliżu Bienowic, Miłkowic i Zimnicy.

Powiat obfitował niegdyś w tereny bagniste ciągnące się wzdłuż dolin rzek Kaczawy i Czarnej Wody, oraz w bagienne zagłębienia będące pozostałością licznieszych niegdyś jezior. Już przed rokiem 1915 wiele tych terenów zostało osuszonych, a rzeki zamieniono w pogłębione i wyprostowane koryta przypominające kanały. Po II wojnie światowej doszło jednak do ponownego zabagnienia pewnych okolic. W latach 1960—1965 przeprowadzono liczne prace melioracyjne, które doprowadziły do niemal całkowitej likwidacji nawet najmnieszych zabagnień

TABELA CXLII

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w byłym powiecie Legnica w roku 1974

Results of White Stork nests census in the district of Legnica in 1974

Rodzaj danych	Liczba gniazd	Rodzaj danych	Liczba gniazd	Rodzaj danych	Wartość
Data	Number of nests	Data	Number of nests	Data	Value
H	70	HPm 5	—	JZG	98
HP	50	HPm 4	10	(JZG)	(107)
HB	3	HPm 3	13	JZa	2,14
HE	6	HPm 2	9	JZm	2,97
HO	10	HPm 1	1		
Hx	1	HPm x	3	StD	7,8
		HPo (m)	—		
HPm	36	HPo (—)	—	WiSt	14
HPo	14	HPo —	—		
HPx	—	HPo x	14		

wśród pól. Przy okazji tych prac pola ogołocono w znacznym stopniu z pasów zarośli, które wpływały na zatrzymywanie wilgoci na okolicznych polach. Ostatnio centralne i wschodnie połacie powiatu wykazują objawy stepowienia, co objawia się także postępującym spadkiem poziomu wód w jeziorach pod Legnicą (spadek o około 75 cm w porównaniu z 1960 r.).

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w powiecie legnickim przedstawiono w tabelach CXLII, CXLIII i CXLIV.

Omówione zmiany w krajobrazie i stopniu wilgotności podłoża, a także narastająca chemizacja rolnictwa, nie znalazły jednak — jak dotąd — odbicia w spadku

TABELA CXLIII

Miejsca założenia gniazd bociana białego w byłym powiecie Legnica w roku 1974
Nests location of the White Stork in the district of Legnica in 1974

Miejsce założenia gniazda Nest location	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
Budynki z dachem miękkim (strzecha itp.) Buildings covered with soft materials (straw, reed, rush)	—	—
Budynki z dachem twardym (dachówka itp.) Buildings covered with hard materials (tile, eternit, roofing paper)	36	51,4
Budynki ogółem Buildings — total	36	51,4
Kominy, wieże, ruiny Chimneys, towers, ruins	5	7,1
Słupy linii elektrycznych i telefonicznych Telegraph and electric poles	1	1,4
Drzewa Trees	28	40,0
Inne Others	—	—
Razem Total	70	100,0

liczby par lęgowych bociana białego. Być może, że istnieje taki wpływ na wskaźniki reprodukcyjne tego gatunku, brak jednak wieloletnich danych porównawczych z dawniejszych lat. Znamienne jest jednak, że w latach 1933 i 1934 wychowało się zaledwie 67 i 65 młodych, a w roku badań około 100.

Pominąwszy pewne zastrzeżenia co do dokładności dawnych materiałów ankietowych, zestawienie dotychczasowych wyników liczenia gniazd bocianów w powiecie legnickim przedstawia się następująco:

	1907	1922	1933	1934	1966	1974
Ogółem gniazd: (H)	61	16	46	49	około 70	70
Zajętych gniazd: (Hz)	?	10	29	35	50	51 + 6 HE 3 HB
Autor:	Pax (1925)		Brinkmann (1935)		Tomiałojć (1972)	Tomiałojć (1983)

W oparciu o powyższe liczby można stwierdzić, że z całą pewnością na obszarze powiatu legnickiego bocian biały nie tylko nie wykazał w ciągu ostatnich 50 lat spadku liczebności, lecz przeciwnie — wyraźny wzrost liczby par lęgowych.

Przyczyny tego wzrostu liczebności nie są widoczne w układzie lokalnych warunków środowiskowych, powinny być zatem poszukiwane w tendencjach wewnętrzzpopulacyjnych tego gatunku na innych i rozleglejszych obszarach.

TABELA CXLIV

Odległość gniazd bociana białego od zamieszkałych zabudowań w byłym powiecie Legnica w roku 1974

Distance of White Stork nests to the nearest occupied house in the district Legnica in 1974

Odległość Distance	Liczba gniazd Number of nests	Procent gniazd Per cent of nests
W obrębie zabudowań i do 100 m od nich On the buildings and up to 100 m	63	90,0
Od 100 do 500 m 100 to 500 m	4	5,7
Powyżej 500 m Over 500 m	3	4,3
Razem Total	70	100,0

Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w powiatach: milickim, oleśnickim i trzebnickim w latach 1974 i 1975

Adam Mrugasiewicz

Badany obszar, o powierzchni 2542 km², obejmował północno-wschodnią część województwa wrocławskiego. Leżał on na pograniczu dwóch wielkich nizin — Niziny Śląskiej i Niziny Południowo-Wielkopolskiej. Różnice w ukształtowaniu terenu, warunkach klimatycznych i obliczu przyrodniczo-gospodarczym dzielił ten obszar na trzy części:

Część północna (50% kontrolowanej powierzchni), to dolina Baryczy, fragment Niziny Południowo-Wielkopolskiej. Jest to teren o najbardziej urozmaiconym charakterze z całego badanego obszaru, obfitujący w łąki, stawy rybne oraz lasy.